

FOF Aarhus'

Sommerhøjskole 2026

En uge med foredrag og fælles udflugt
15.-19. juni 2026

Jagten på folket i Europa 1830-1900

Tag med på dette års sommerhøjskole, hvor vi inviterer dig med på en rejse ind i de nationale og folkelige vækkelsers spændende univers.

Det 19. århundredes Europa stod i de nationale vækkelsers tegn. Hvor både magt og prestige tidligere lå hos kontinentets kronede hoveder, blev der nu rejst krav om, at folket skulle have magten. Men hvem var folket? Mange steder var det ikke klart.

Det særligt tyske, det særligt franske eller det særligt danske måtte først findes – eller måske endda opfindes. Dette gjaldt både i litteratur, musik og kunst, historie og politik, hvor kunstnere og intellektuelle gravede dybt og tænkte dristigt for at finde frem til det sande folk. Det 19. århundredes åndsliv var med andre ord præget af sprudlende kreativitet såvel som dybe modsætninger.

Det bliver en spændende uge, hvor vores faste undervisere giver deres vinkler på emnet inden for historie, kunst, litteratur og musik. På ægte højskolemanér skyder vi hver dag i gang med morgensang fra højskolesangbogen akkompagneret af vores underviser Steen Søgaard på flygel. Vi tager også på en endagstur til den smukt placerede del af Statens Museum for Kunst i Thy.

Sommerhøjskolens program

Mandag d. 15/6 kl. 10.00-14.30

Den folkelige revolution

v/Christian Egander Skov, ph.d. i historie

Med den franske revolution træder folket ind på den politiske scene – og har ikke forladt den siden. Folket bliver det 19. såvel som det 20. århundredes centrale revolutionære idé, og meget tyder på, at det også bliver det 21. århundredes. Folket var både identitet og politik på én gang, og det viste sig at være en kraftfuld mikstur. Det gav sig udslag i de nye forfatninger og i det, man nu kaldte demokrati. Men snart lærte magthaverne også at tale folkeligt, på den yderste højrefløj blev folket et begreb vendt mod demokratiet, og i den fremvoksende revolutionære socialisme blev folket et afgørende begreb. Den historiske ramme dykker vi ned i til dette foredrag.

Den danske guldalder i malerkunsten – nationalromantik, folkekultur og det særligt "danske" som motiv

v/Ruth Christensen, cand.mag. i kunsthistorie

Den danske guldalder i malerkunsten udfolder sig i det 19. århundrede i en tid præget af et blomstrende kunst- og åndsliv. Efter englændernes bombardement af København, statsbankerotten og afståelsen af Norge opstår et behov for at udforske det særligt "danske" gennem motiver af landskaber, folkeliv og historie. Forankret i en stærk nationalromantisk strømning søger man at styrke en national bevidsthed og identitet baseret på forestillingen om en fælles folkekultur. I foredraget udforsker vi en perlerække af pittoreske fremstillinger af landskabet samt harmoniske skildringer af folkelivet hos malere som C.W. Eckersberg, Martinus Rørbye, Christen Købke, P.C. Skovgaard og J.Th. Lundbye.

Tirsdag d. 16/6 kl. 10.00-14.30

Folk og kirke – fra Grundloven til Loven om menighedsråd

v/Uffe Holmsgaard Eriksen, cand.theol. og ph.d.

Med grundloven i 1849 blev den danske folkekirke skabt. Rammen blev dog langt fra de mere radikale ændringer, som en af idémændene, N.F.S. Grundtvig, havde tænkt. Var det virkelig *folkets* kirke eller blot en forlængelse af statskirken under nyt navn? Gennem anden halvdel af 1800-tallet diskuterede man gentagne gange folkekirkens styrelse, men først med Lov om menighedsråd fra 1903 blev et egentligt demokrati indført i kirken – dog med visse begrænsninger. I foredraget ser vi nærmere på debatterne og spørger, hvordan det går med de demokratiske idealer i folkekirken i dag, hvor opbakningen til menighedsråd flere steder falder.

Brudflader

v/Martin Husted, cand.mag. i historie, filosofi og samfundsfag

Det 19. århundrede var præget af dybe brudflader, hvor moderne stater blev smedet i politiske visioner og militære konflikter. I foredraget ser vi på, hvordan Frankrig og Tyskland blev formet af sammenstødet mellem gamle samfundsstrukturer og nye ideologier. Med skikkelser som Napoleon 3. og Otto von Bismarck undersøger vi, hvordan krig og polarisering blev brugt til at konsolidere magten og vække nationalismen. Fra de napoleonske efterdønninger til Den Fransk-Preussiske Krig blev grænser og identiteter trukket op på ny. Her blev idéen om "folket" central – både som samlende kraft i nationalstaten og som kilde til intern polarisering i en tid præget af industrialisering og sociale skel.

Onsdag d. 17/6 - Fælles udflugt til SMK Thy (se bagsiden)

Torsdag d. 18/6 kl. 10.00-14.30

Som en stang dynamit i et hølæs – Johannes V. Jensens bidrag til det folkelige gennembrud i dansk litteratur

v/Nick Bo Madsen, cand.mag. i filosofi og nordisk litteratur

Det folkelige gennembrud i dansk litteratur ville ikke længere kun tale *om* folket, men *fra* folket og *til* folket. "Folket" skulle ikke være en nationalromantisk konstruktion, men en konkret og myndig stemme. I foredraget ser vi bl.a. på Jeppe Aakjær og Johan Skjoldborg, centrale skikkelser i Den Jydske Bevægelse, der skildrede den jyske virkelighed *indefra* med ambitionen om, at "folket" skulle omfatte *hele folket*. Samtidig træder Johannes V. Jensen frem som et uregerligt element: Han vedkender sig det folkelige vendt mod de "københavn-ske saloner", men sprænger bevægelsens rammer som kosmopolitisk, vitalistisk modernist. Hans *Himmerlandshistorier* og bidrag til det folkelige gennembrud får derfor en helt særlig karakter.

Folkeviser og nordisk mytologi førte J.P.E. Hartmann ind i "en særlig dansk tone"

v/Steen Søgaard, cand.mag. i musik

H.C. Andersen og J.P.E. Hartmann repræsenterer essensen af den danske guldalder og nationalromantik. Hartmann betegnes ofte som skaberen af den musikalske nationalromantik i Danmark og lod sig inspirere af folkeviser og nordisk mytologi for at udtrykke en særlig dansk og nordisk tone. Andersen og Hartmann var nære venner, og deres samarbejde kulminerede med operaen *Liden Kirsten*, der efter en lunken premiere i 1846 blev en stor succes i den udvidede version fra 1858. I foredraget ser vi også på værker som *Guldhornene* (1832) og *Vølvens Spaadom* (1872), hvor Hartmann musikalsk formede en dansk og nordisk selvforståelse.

Fredag d. 19/6 kl. 10.00-14.30

Med folket på linjen og på linje med folket

v/Birgit Bjerre, billedkunstner, forfatter og formidler

Hvordan inddrager kunst, film og medier mennesker i forsøget på at forstå "det almindelige menneske"? At være på linje med og lydhør over for folkedybet er blevet en central øvelse. Jagten på det almindelige menneske er stor. Folket kaldes danskerne, forbrugerne eller publikum. Men hvem er de, og hvorfor er de så vigtige? Vi taler i dag meget om publikum, brugerinddragelse og meningsmålinger – om altid at høre, hvad manden på gaden siger. I foredraget undersøger vi, hvordan kunstnere og formidlere forsøger at udligne skellet mellem deres projekt og tilskuernes virkelighed.

Musik der skaber nationer – 1800-tallets nationalromantik

v/Peter Uldahl, guitarist og cand.mag. i musikvidenskab

I 1800-tallet vender komponisterne blikket mod deres egen folkemusik og spørger: Hvordan lyder et folk? Det er mazurka og polonaise i Polen, polka i Tjekkiet og wienervals i Østrig – og det er idéen om den danske folketone hos J.A.P. Schultz og A.P. Berggreen, som inspirerede århundredets største danske komponister. Skove, floder og sagn får klang i symfoniske digte rundt om i Europa. Liszt lader klaveret klinge som et ungarsk hakkebræt, Albéniz som en spansk guitar; og imens søger russerne en egen klang i dristige, fremmede skalaer. Kan man høre en nation i musikken? Det mente de. Og det spørgsmål dykker vi ned i til dette foredrag.

Onsdag d. 17/6

Fælles udflugt til SMK Thy

Turledere: kunsthistoriker Ruth Christensen, kirkehistoriker Uffe Holmsgaard Eriksen og musikhistoriker Steen Søgaard

Denne dag drager vi i samlet flok mod nord til Statens Museum for Kunst i landsbyen Doverodde i Sydth. SMK Thy danner ramme om den nye permanente del af Statens Museum for Kunst uden for København, som blev etableret i 2025. Museet ligger i smukke og naturskønne omgivelser lige ud til Limfjorden og består af en karakteristisk silo og et nænsomt genopført pakhuis i den historiske købmandsgård fra 1854. Denne særlige placering har for nylig givet museet en helt særlig status: Det verdensberømte, amerikanske medie TIME har nemlig kåret SMK Thy som en af verdens bedste destinationer i 2026 – som det eneste danske sted på årets liste.

På busturen til denne ekstraordinære destination giver Ruth en introduktion til museet og den aktuelle udstilling *Levende landskaber*, som vi sammen skal rundt og opleve. Vi spiser også herlig frokost på det nye spisested Centralen. Bagefter er der mulighed for at gå med på en kortere vandretur ad Fjordbystierne (Doverodderuten på 2,2 km), besøge Naturlandsbyen, se den aktuelle udstilling med dansk samtidskunst i siloen eller blot nyde den storslåede udsigt ud over Limfjorden, før turen går mod Aarhus.

Detaljeret program for turen kommer senere.

Praktiske oplysninger og tilmelding

Pris: kr. 1.695,- / 1.645*

*prisen gælder for pensionister, efterlønsmodtagere og arbejdsledige bosat i Aarhus Kommune.

Prisen er inkl. otte foredrag, kaffe/te ad libitum, bus t/r til Thy, entré på SMK Thy, frokost på Centralen i Doverodde Købmandsgård (ekskl. drikkevarer) samt kage den sidste dag på sommerhøjskolen.

Tilmelding: Du kan tilmelde dig på tlf. 8612 2955 (mandag-fredag kl. 10.00-14.00), på www.fof-aarhus.dk eller i FOF Butikken på H.H. Seedorffs Stræde 7 (alle hverdage kl. 10.00-15.00, torsdag kl. 10.00-16.30).

Tilmeldingsfrist: mandag d. 1. juni. Vi tilråder hurtig tilmelding, da der er rift om pladserne.

Bemærk venligst: Hvis du er vegetar eller har allergener, bedes du give besked om dette ved tilmelding. Tilmelding forudsætter, at du er godt gående (iht. fællesudflugten onsdag).

Sted: Solsalen, Ingerslevs Boulevard 3, 8000 Aarhus C.

Mødested ved onsdagens udflugt: Musikhusets busholdeplads, Valdemarsgade 1, 8000 Aarhus C.

Praktisk information:

Hver dag starter med velkomst, morgensang og kaffe/te inden foredragene. Der afholdes to foredrag hver dag med kaffe- og frokostpause undervejs. Du kan medbringe madpakke og have den i køleskab eller købe frokost på Café Gaya i Fjordsgade forenings- og fritidshus. På højskolens sidste dag serverer vi kage til eftermiddagskaffen.

Vi ser frem til at byde dig velkommen på årets sommerhøjskole!

Obs. Der tages forbehold for ændringer i programmet.

FOF Aftenskolen
Aarhus

H.H. Seedorffs Stræde 7, 8000 Aarhus C * Tlf. 8612 2955 * www.fof-aarhus.dk